

ฐานกิริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

ธาตุลงปัจจัย เป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกิริยา

- ฐานกิริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง *อาคม อุปสัค ...*) กลายเป็น ‘ฐาน’ (base) พร้อมทั้งจะนำไปลงวิภัตติอาขยาต เพื่อทำเป็นกิริยาอาขยาตได้โดยสะดวก และฐานกิริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกิริยาได้ง่ายขึ้นด้วย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ญา	นา	ปณฺญา (<i>นา>ย</i>)	รู้, ปรากฏ [วัต. ปณฺญยติ ปณฺญาติ อช. ปณฺญาอิ ต. ปณฺญาโต] <i>อ ปณฺญา ยุ ปชานนํ</i>

- จากตารางด้านบน **ญา** ธาตุ มี ป อุปสัคเป็นบทหน้า ลง นา ปัจจัย ประกอบเป็น ‘ฐาน’ คือ **ปณฺญา** นำฐาน คือ ปณฺญา ไปลงวิภัตติต่างๆ ได้รูปเป็น ปณฺญาติ ปณฺญาณติ ปณฺญาอิ ...
- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกิริยาอาขยาต-กิริยาภิฑก์ ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิฑก์ด้วย

ยืน ตั้ง..... ๒	คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย ๕	จับ รับ ถือ..... ๘	รด ราด เปียก แห้ง ๑๐
เดิน ไป-มา ถึง..... ๒	หลง ลืม..... ๖	อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ ๘	ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด ทุ่ง่่ม ๑๑
เข้า ออก..... ๓	ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน..... ๖	ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก..... ๘	สำรวจ ระวัง ๑๑
นั่ง นอน..... ๓	ดู เห็น..... ๖	ดึง ลาก ถุด ชัก ยก..... ๘	ผูก ร้อย ติด..... ๑๑
หลับ ตื่น..... ๓	แสดง..... ๖	เหยียบ ทับ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน ๘	ประดับ ตกแต่ง..... ๑๑
ดื่ม กิน..... ๓	ปรากฏ..... ๖	ตัด เจาะ ทำลาย แดก เสื่อม..... ๙	ปล่อย พัน..... ๑๑
ทิว อิ่ม..... ๓	ศึกษา เรียน..... ๖	ขุด ไถ ไส..... ๙	อยู่ อาศัย ๑๑
ทำ สร้าง..... ๓	แผ่ เปล่ง..... ๗	กด งอ..... ๙	ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม..... ๑๑
ประพศติ..... ๔	ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก..... ๗	ครอบงำ กดขี่..... ๙	เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก..... ๑๑
พูด บอก กล่าว..... ๔	ลอย จม ๗	สำเร็จ..... ๙	ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์ ๑๑
เรียก เชิญ นิมนต์..... ๔	นำไป นำมา นำออก..... ๗	เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง ๙	เชื้อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ๑๒
ลา อำลา..... ๔	ทิ้ง สละ ละ เว้น..... ๗	กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ ๑๐	รักษา คุ่มครอง เลี้ยง..... ๑๒
ชม ยกย่อง ด่า ชม..... ๔	ส่งไป..... ๗	เกิด ๑๐	ชนะ แพ้..... ๑๒
โกรธ รัก ชอบเกลียด รังเกียจ आय..... ๕	รวม รวบรวม ๗	มี เป็น ๑๐	เล่น ๑๒
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี..... ๕	ขอ..... ๘	เป็น ตาย แก่..... ๑๐	แสวงหา ๑๒
ปรารภนา, อยาก, ต้องการ ๕	ให้ ได้ ลัก..... ๘	เกลี้ย โปรง หยวน กระจาย ๑๐	อาจ สามารถ กล้า กลัว ๑๒
			ซื้อ ขาย ตีราคา..... ๑๒
			ไหว สั่น..... ๑๒
			เป็นไป หมุ่นไป..... ๑๒
			กำหนด ระบู้ ๑๒
			สงบ สงัด หลีกเร้น ๑๓
			เพียร พยายาม สืบต่อ เกียจคร้าน ๑๓
			อดทน ๑๓
			โกง หลอก ลวง..... ๑๓
			บวช สึก ๑๓
			จูบ กอด..... ๑๓
			ป่วย ไข้..... ๑๓
			โอ จาม อาเจียน..... ๑๓
			ปูลาด ท่วม คลุ่ม..... ๑๓
			ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม..... ๑๓
			อื่นๆ..... ๑๓

- หลังเครื่องหมาย # คือกิริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกิริยาภิฑก์ เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตี จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิ่งค์ คือ ชาโต
- ฐานกิริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัตติอาขยาต หรือปัจจัยภิฑก์ ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ให้ลบ อา ด้วย
- อักษรย่อ: ธาตุ: *อกมม.* =อกัมมธาตุ, *สกมม.* =สกัมมธาตุ
วากก: *กต.* =กัตตวากก, *กัม.* =กัมมวากก; *เหตุ. เหตุกัต.* =เหตุกัตตวากก; *เหตุกัม.* =เหตุกัมมวากก
วิภัตติอาขยาต: *วัต.* =วัตตมานา, *ปญ.* =ปัญจมี, *สต.* =สัตตมี, *ปโรก.* =ปโรกขา, *หิย.* =หิยัตตนิ, *อช.* =อชัตตนิ, *ภวิส.* =ภวิสสันติ, *กาล.* =กาลาตีปตติ.
ปัจจัยกิริยาภิฑก์: *อันต.* *อนีย.* *ตัพ.* (*ตพพ ปัจจัย*) *มาน.* *อาน.* *ต.* (*ต ปัจจัย*) *ตุ.* (*ตุนาที่ปัจจัย*) (*ตเว. ตู่.*)
ปัจจัยนามภิฑก์: *ภวิ ณี ณฺจฺ ตู รุ ช ญย อ อิ ณฺ ติ ยุ*
ปัจจัยศัพท์: *ตัพ.*

อว-สร +อ = อวสร เทียวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง
[*อช. อวสริ สนธิกับ ต่ เป็น ตทวสริ/ตทวสริสุ เสมอ*]

ปลาย +อ = ปลาย หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปีโต เหตุกัม.
ดู. ปลาเปตวา เหตุ. (ไม่ทอ)]

ป-อิ +อ = ปาย หนีไป, หลีกไป [*อช. ปาย ปายาลิ*]

เข้า ออก

ป-วิส +อ = ปวิส เข้าไป [*วัด. ปเวเสติ เหตุ. อช. ปาวิลิ*
ป-อา-อ-วิส ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิฐุ ๓. ปวิส; ปเวเสตวา เหตุ.]

นิ-วิส +อ = นิวิส ตั้งลง, มุ่งหมาย?; เข้าไปอยู่
[*สค. นิเวสเย เหตุ. ย อาคม ต. นิวิฐุ (ยุ นิเวสน)*]

นิ-กม +อ = นิกมม ออกไป [*อันต. นิกขมนโต ต. นิกขนโต*
ดู. นิกขมม] (ณ เนกขมม ๓ ยุ นิกขมม)]

ป-กม +อ = ปกมม หลีกไป, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า,
ตะเกียกตะกาย [*อช. ปกมมิ ปกคามิ อันต. ปกมมนโต ต. ปกมโต*]
(ยุ ปกมม)]

ปรัง-กม +อ = ปรกมม ก้าวไปข้างหน้า, บากบั่น, มุ่งมั่น, พากเพียร,
ก้าวหน้า; ดิ้นรน, ตะเกียกตะกาย [ดู. ปรกมม] *อ ปรกโม ยุ ปรกมม*

อภิ-กม +อ = อภิกมม ก้าวไปข้างหน้า, ล่วงไป; เพิ่มขึ้น

วิ-อุ-ป-กม +อ = หลีกออก [ต. วูปกฐุ]

นั่ง นอน

นิ-สท +อ = นีสิท นั่ง [ต. นิสินโน ดู. นิสชช] (*ณ วุ นีสิทโก*
ณ ย นิสชชา ยุ นีสิทน)

สั-นิ-สท +อ = สนนิสิท นั่งสงบ ไม่เคียดะนอง [ต. สนนิสินโน]

อุ-ป-นิ-สท +อ = อุปนิสิท นั่งใกล้ [ต. อุปนิสินโน]

อาส +อ = อาส อจจ นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [*วัด. อจจาเปติ*
อจจาเปติ เหตุ. อาณ. อาสิน] (ยุ อาสน)]

อุ-ป-อาส +อ = อุปาส นั่งใกล้ (*ณ วุ อุปาสโก*)

ปริ-ย-อุ-ป-อาส +อ = ปยิปาส นั่งใกล้

สี +อ = เส สย นอน [ดู. สยิตวา อาณ. สยาโน]
(ณ มณจสยิ สมปริวตตสยิ อ อนุสโย ยุ สยน เสน)

นิ-สี +อ = อาศัย [ต. นิสสิโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ดู. นิสสาย]
(อ นิสโย #อาสโย)

อว-สี +อ = อวสสย อาศัย, เนื่องจากอยู่ (*อ อวสสโย*)

นิ-ปท +ย = นิปชช นอน, หมอบ [ต. นิปนโน] (*ณ ย นิปชชา*)

หลับ ตื่น

สุ-ป +อ = สุ-ป หลับ [ต. สุตโต] (*ยุ สุ-ปิน สุ-ปนิ*)

นิ-ทา +ย = นิททาย หลับ (*ดู นิททายิตา ยุ นิททายน อ นิททา*)

นิททา ศัพท์ +อา ย = นิททาย หลับ, ประพตติหลับ (*บาลีไวยากรณ์*)

ป-พุธ +ย = ปพุชฌ ตื่น [ต. ปพุทโธ] (*ดู ปโพธตา เหตุ.*)

ชาคร +โอ = ชาโคร ตื่น (*อ ชาโคร*)

ชคค +อ = ชคค ตื่น

วิชิ +อ ย = วิช เวช วิชช สลด, สังเวช; กลัว; หัวนไหว (*ณ #สัเวโค*)

ตี้ม กิน

ปา +อ = ปา ปิว ตี้ม; รักษา; บริโภค; ให้ตี้ม; ถึง [*วัด. ปาเยติ เหตุ.*
ต. ปีโต ดู. ปีตวา; ปาเยตวา เหตุ. ตู. ปาตุ ปีวิตุ] (ณ มชชปายี ธนปายี
ณ วุ ปายโก ชีรบโก อ ปาทโป กจจโป ณ ย เปยยั ณ โคโป ตี ปีติ ปติ
ยุ ปาน)]

ปา +ส = ปิวาส (*เทฆภาวะ*) ปรารธนาจะตี้ม, อยากรตี้ม, กระหายน้ำ
(ปา>ปาปา>ปีปา>ปิวา) [ต. ปีปาสโต] (อ ปีปาสา)

ภุช +อ = ภุชช (คน) กิน, บริโภค [*ภวิส. โภชชติ*
อนิย. โภชนิโย ต. ภุชโต ดู. ภุชวา] (ณ โภคิ กามโคคิ ณ วุ คามโภชโก
ณ ย โภคโค ณ โภโค ปาฎิโกโค ตี ภุชติ ยุ โภชน ภุชชน)]

ภุช +ช = พุภุชช (*เทฆภาวะ*) ปรารธนาจะกิน, อยากรกิน, หิว
(ภุช>ภุช>ภุชช>พุภุช>พุภุช (แปลงเพราะ ช ปัจ.))

ฆส +ณ = ชิฆจจ (*เทฆภาวะ*) ปรารธนาจะกิน, อยากรกิน, หิว
(ฆส>ฆฆส>ชิฆส>ณฆส>ชิฆจ (แปลงเพราะ ฉ ปัจ.)) (อ ชิฆจจ)

ฆส +อ = ฆส กิน, บริโภค (*ณ ฆาส*)

ภกช +เอ = ภกเช กิน (*อ ภกชชา*)

อส +อ = อส กิน (*ณ อาโส ปาตราโส สายมาโส*)

อท +อ = อท กิน; รักษา [ต. อนน - ของกิน ข้าว ฯลฯ]
(ณ วิฆาสาโท (วิฆาส-))

ปริ-ภุช +อ = ปริภุชช บริโภค; กิน, ใช้สอย [ต. ปริภุชโต]

ปริ-ทร +อ = ปริทร บริโภค-ใช้สอย เป็นประจำ, บริหาร, รักษา,
หลีกเลี้ยง (*ณ ปริทรโร*)

ทัส ทัส +อ = ทัส ทัส กัด [ต. ทฐุฐุ ทฐุฐุ]

ชาท +อ = ชาท (คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน
[อนิย. ชาทนีย] (ณ ย ชชช)

เข +อ = ชาย กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ

อริ-โอ-ทร +อ = อชโณทร กลืน

คล +อ = คล กิน, กลืนกิน; หล่น; เคลื่อน

คิล +อ = คิล กิน, กลืนกิน

ลพ +อ = ลพ แลบลิ้น, เลี้ย

นิ-ลพ +ณ? = นิลลาเพ เลี้ย, แลบลิ้น (*ชีวหุ นิลลาเพตวา*)

ลิห+อ = ลิห เลห เลี้ย; สบายใจ, เพลินใจ [*วัด. #นิลเลหติ*
อช. #ปลิหิ อนิย. เลหนีย] ณ ย เลยยั ณ เลห หตถ/ปตต/โอฏฐนิลเลหโก]

หิว อิ่ม

ฉา +อ = ฉา ฉห หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]

ติส +อ = ติส อิ่ม, เอิบอิ่ม, ยินดี [ต. ติตโต]

ติป +ย = ติปป อิ่ม, เอิบอิ่ม [ต. ติตโต] (*ติ ติตติ*)

ตป +อ ณ ณ ย = ตปป ตปเป-ปย อิ่ม, เอิบอิ่ม, พอใจ; แสดง

ตป +อ ย ณ ณ ย = ตป ตปป ตปเป-ปย อิ่ม, เอิบอิ่ม; ร้อน, ร่ำร้อน, เผา
[วัด. #สนตปปติ ต. ตตโต] (ณ อาตاپิ อ อาตโป ณ อาตาโป อาตปโป)

ทำ สร้าง

กร +โอ = กโร ทำ [*วัด. กุพพติ กุรุติ กุรุเต ปญ. กรสสุ*
สค. เกร เกรธ การเย กุพเพธ กุรุเพธ ทิย. อกา อกมท อช. กริ อกริ

อกาสิ อกสู อกตถ อกาสิ ภวิส. กาทติ กาทิติ กาทามิ กาล. อกริสฺส]
[กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต กัม.]

[อนิย. กรณีย ตัพ. กา-กตตพโท อันต. กรโนโต กร มาน. กุรุมาโน อาณ. กราโน
ต. กโต #อกโต (น-); การิโต เหตุกัม. ดู. กตวา ตู. กาคู กตตุ]

(กวิ อนตโก ภาติโก ณิ พรหมจารี ปุณณการี ปมตตจารี มาลาการี
สาตจจการี ณ วุ การโก การิกา อนตถการโก ชาลการิกา

วตตปปฏิวตตการโก การาปโก ดู กตตา ช ทุกโร อีสการโร ณ ย การิโย
อ หิตุกโร เวยยาวจจกรโร ที่ปงกรโร ณ กาโร กम्मกาโร กุมภกาโร

สป	+อ ย	= สป สปย สปป	ดำ, สบถ, สาบแข่ง (ณ สาบ)
ตชช	+อ ฌณย	= ตชช ตชช-ชย	ดำ, ชู, ช่มชู, คุกคาม [วัด. #สนตชชติ]
นิ-คห	+อ ฌหา	= นิคคห นิคคณหา	ชู ช่มชู ลงโทษ [ดู. นิคคยห] (ยุ นิคคหณ)
นिति	+อ	= นินิท	ติเตียน, นินทา (อ นินทา)
ครท	+อ ฌณย	= ครท ครท-หย	ติเตียน, นินทา, เกลียต, ชัง (ณย คารยโท)

โกรธ รัก ชอบ เกลียต รังเกียจ อาย

กฐ	+ย	= กุชฌ	โกรธ, เคือง [ดู. กุทโร] (ณ โกโร ยุ โกรธโน อุกโรธโน)
รุจ	+ย ฌณย	= รุจจ โรเจ-จย	ชอบ, ยินดี [ดู. รุจิโต] (ณิ ฌมมรุจิ)
ปิย	+อ	= ปิย	รัก (อ ปิย)
กุกกุจจ	ศัพท์ +อาย	= กุกกุจจาย	เกลียด, รังเกียจ, ประพฤติรังเกียจ
คฺป+ณ	=	ชิจฺจ (พหุมาจะ)	เกลียด, รังเกียจ (คฺป>คฺป>คฺคฺป>คฺคฺป>ชิจฺป>ชิจฺจ (แปลเพราะ ฉ ปัจ.))

ลชฺชี่	+อ	= ลชช	อาย, ละอาย (อ ลชชา)
หเร	+อ	= หราย (เอ>อาย)	อาย, ละอาย [มาน. หรายมาโน]

ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี

รุ	+อ	= รว โร	ร้อง [วัด. #วิรวติ] (ณ รโว)
รุท	+อ	= รุท โรท	ร้องไห้ หลังน้ำตา [ดู. รุณโน รุณณการ-อัน #ปโรท]
เทว	+อ	= เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [วัด. #ปรีเทวติ]
กท กนท	+อ ฌณย	= กนท กนท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; รุ่หน่าย [วัด. #ปุกนทติ]
เค	+อ	= คาย	ออกเสียง, ชักล่อม, ร้องเพลง [ดู. คีโต]
สฺ-เค	+อ	= สงคาย	ชำระ, สะสาง; รวบรวม, จัดสรร, ร้อยกรอง; ชักซ้อม; สวดพร้อมกัน [วัด. สงคายติ ต. สงคีโต] (ติ สงคีติ สฺ-เค ยุ สงคายนา เอ>อาย)
ทส	+อ	= ทส	หัวเราะ, ร่าเริง [ดู. ทฏฺโฐ #ปทฏฺโฐ] (ณ รุ สมปทฺสโก ณ ทาโส #ปรีทาโส)
ชคฺช	+อ	= ชคช	หัวเราะ, ร่าเริง
รม	+อ	= รม	ยินดี [อนีย. รมณีย ต. โรโต] (ดู. #อภีรม)

(กวี กุญฺชโร (กุญฺช-) อ มโนโร ม อาราโม ติ รติ ยุ อารมณ)

มุท	+อ	= โมท	ยินดี ยุ โมทนา โมทนํ ตฺท. ตา มุทิตา
ป-มุท	+อ	= ปโมท	ยินดี อ ปมุโท ณ ปโมโท ยุ ปโมทนา #อนโมทนา ตฺท. ณย ปามุชฺช ปาโมชฺช
นนท	+อ	= นนท	ยินดี, อิ่มใจ [วัด. #อภินนทติ] (อ อานนโท อ นนทิ ยุ นนทนิ)
ตุส	+ย	= ตุสส	ยินดี, เอิบอิ่ม [ดู. ตุฏฺโฐ] (ณ สนโตโส ติ สนตฺตุฏฺฐิ)
สาท	+อ	= สาท	ยินดี, สบายใจ, เฟลใจ [วัด. #อสสาทติ] (ณ สาทิ, อสสาทิ ณุ สาทุ ทวาน ออ้อยโเราะ)

ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ

ฉนท	+ณณย	= ฉนเท ฉนทย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, พอใจ
กมุ	+อ ฌณย	= กาม กาม-มย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ (ณ ฌมมกาม ทิตกาม ติ นิกนติ)
ปตล	+ณณย	= ปตเล-ถย	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [มาน. ปตถยมาโน อาน. ปตถยาโน] (ยุ ปตถนา)
อิสุ อิจจ	+อ	= อิจจ	ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ [ปัญ. #อติจจถ ปรารถนาถ, โปรด(สัตว์)ข้างหน้า ต. อิกฺโก] (ณย อิจจ อ อปิจฺจ)
อาสาส	+อ	= อาสาส อาสิส อาสีส	หวัง, ปรารถนา
อาสิสิ	+อ	= อาสีส	หวัง, ปรารถนา
ปฏิ-อาสิสิ	+อ	= ปจจาสิส	หวังเฉพาะ, ปรารถนาเฉพาะ
กช กงช	+อ	= กงช	หวัง, ปรารถนา, สงสัย, ... (ณย ปากฺกิงโข)
ป-วร	+ณณย	= ปวาเร-รย	ปรารถนา, ออยากได้; ปวารณา กัด. เทตฺกัด.
ปีห	+ณณย	= ปีเห-หย	ปรารถนา; กระหิ้ม? (ครีมีใจ, ภูมิใจ, อิ่มใจ)
ลฺก	+ย	= ลฺก	โลภ, ละโมบ, มั้มาก, ออยาก [วัด. #โอสฺก] (ณ โสโก)
รณช รนช	+อ ย	= รช รณช รนช	กำหนด, ย่อม [ดู. รตโต #วิรัตโต] (ณ รโค รงโค #วิราโค)

สฺ-อา-รณช	+ย	= สารชช	กำหนดนัก, ย่อม [ดู. สารตโต]
นิ-วิท	+อ	= นิพพินท	เพื่อบุหน้า [ดู. นิพพินโน นิพพินโน]

คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย

จินต	+ณณย	= จินเต-ตย	คิด, รู้ นึก [อัน. จินตสิ จินตฺสฺ จินตย จินตยฺ] (ยุ จินตนิ)
ตก	+ณณย	= ตกเก-กย	ตรึก (ณ ฌมตกโก)
สร	+อ	= สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [อนีย. สรณีย ต. สโต]

(ดู สริตา; สาเรตา เทต. ณ วิปปฏิสาโร ติ สติ ยุ สรณ)

ธธา ธร	+อ ฌณย	= ธธ ธาเร-รย	ทธา (พหุมาจะ) ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (ดู ธาตุ ธาตา ณย มารเธยฺ อ วิชชาธโร วินยธโร ฌมมธโร กาสาวธโร ติปิฏกธโร ชุตินธโร ปัสสูกธโร อิทธิมยปตตจิวัธโร อุตตมรูปธรา (อิตฺถิ) อ อุทธิ (อุทก-) ยุ สโมธานํ (สฺ-โอ-) ธธณ)
ณ	+อ	= ณณ	เฝ้า, เฝ้าด้วยใจ, พิจารณา, คิด; เฝ้า, ไหม้ เฝ้าร้อน, สว่าง [ดู. ณายิตฺวา] (อ อภิณณา ยุ ณณ)
อุ-ณณ	+อ	= อุชฌณ (เอ>อาย)	เฝ้าโทษ, ยกโทษ(ของผู้อื่น)ขึ้นพูด, ติเตียน, โพนทะนา
วิ-ณณ	+อ	= วิชฌณ (เอ>อาย) (ไฟ) ตับ	
ณฺญา	+นา	= ชานา	รู้ [สฺต. ชณณา ภวิส. ชานิสสติ ณุสสติ อันต. ชานํ ตฺท. ญาตพฺโท ชานิตพฺโท ต. ญาโต ตฺ. ญตฺวา ชานิตฺวา ชานีย ชายิตฺวา (นา>ย) ตเว. ญาตเว ตฺ. ญาตุ ชานิตฺ] (ณ รุ ชานนโก เภสชชชานนโก ตฺ ญาตา รุ ฌมมณณ มตตณณ สพพณณ วรณณ วทณณ กตณณ รตตณณ ณย ญเยโย ยุ ญาณํ # อณณณํ ทุชชานํ ตยย ญาตยฺ)
วิ-ญา	+นา	= วิชานา	รู้แจ้ง, รู้พิเศษ [ดู. วิชานิตฺวา] (รุ วิณณ ณย วิณณเยโย #สุวิณณเยโย อ สณณ ติ วิณณตฺติ ยุ วิณณณํ วิณณณํ วิชานนํ)
สฺ-ญา	+นา	= สณชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [ดู. สณชานิตฺวา] (อ สณณา ยุ สณณณํ สณชานนํ)
ป-ญา	+นา	= ปณณาย (นา>ย) ฐึ, ปรากฺก [วัด. ปณณยติ ปณณายติ อช. ปณณายิตฺ ต. ปณณโต] (อ ปณณา ยุ ปชานนํ)	
อนุ-ญา	+นา	= อนุชานา	อนุญาต [ดู. อนุณญาโต]
อา-ญา	+อ	= อนญา	รู้, รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [วัด. อาณาเปติ เทต. 'ให้รู้ทั่ว' สงฺ, บังคับ อช. อนญาสิ ต. อาณตโต ตฺ. อนญาโย] (ดู ญาตา อณญาตา อ อนญา)
มน	+ย	= มณณ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด
อติ-มน	+ย	= อติมณณ	ดูถูก, ดูหมิ่น
มน	+โอ	= มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ (ติ มติ สารมติ)
สฺ-มน	+โอ	= สมมโน?	รู้พร้อม ... [ดู. สมมโต] (ติ สมมติ)
วิท	+อ	= วิท	รู้, รู้แจ้ง [วัด. #ปฏิ(นิ)เวเทติ เทต. 'ให้รู้'=บอก ตฺท. เวทิตพฺโท] (ณิ กตเวทํ รุ โลกวิทฺ สพพวิทฺ ณย วิชชา อวิชชา ยุ เวทนา)
พฺร	+ย	= พฺรณณ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [ดู. พฺรโธ อาน. #อภิสพฺรธาโน]

(ดู พุทฺธมิตา ข พุทฺธโพธิ อ โพธิ ตี พุทธิ ยุ พุชฌน)

มุน	+นา	= มุนา	รู้, ตรัสรู้, นั่งอยู่ (อ โมน อ มุนิ)
อุป-ธรร	+ณณ	= อุปธรร-ณ	ใคร่ครวญ, พิจารณา
อา-วช	+อ ณณ	= อาวชช อาวชช-ชช	ใคร่ครวญ, พิจารณา
มาน	+ส	= วิ-วิมัส (เทวมาระ)	ไตร่ตรอง, ทดลอง, พิจารณา, ไต่สวน (มาน>มาน>มามาน>มีมาน>วิมาน>วิม (แปลงเพราะ ส ปัจ.))
นิ-สม	+ณณ	= นิสาม-เมย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [ดู. นิสมม]
สั-อส	+อ	= สมมส (สั>สมมา>สมม)	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
ปฏิ-สั-ชา	+ย	=	พิจารณา [ดู. ปฏิสัชา ปฏิสงขา ปฏิสงขาย]
อนุ-วิท	+อ	=	พิจารณา [ดู. อนุวิจจ]
อว-อิกข	+อ	= อเวกข	พิจารณา [ดู. อเวกขีย]
สั-อว-อิกข	+อ	= สมเวกข	พิจารณา [ดู. สมเวกขีย สมเวกขียาน]
ปติ-วิ-อิกข	+อ	= ปจจเวกข	พิจารณา [ดู. ปจจเวกขีย]
ปฏิ-สั-จ-อิกข	+อ	= ปฏิสถจิกข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
กขิ กงข	+อ	= กงข	สงสัย, หวัง, ปราบณา, ... (ณย ปาฎิกงโข)
สกิ	+อ	= สงก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
สั-สิ	+อ	= สัสย	สงสัย

หลง ลืม

มุห	+ย	= มุยห	หลง [ดู. มุหโห มุหโห] (ณ โมโห)
มุส	+ย	= มุสส	ลืม [ดู. มุฏฐุ วัต. #ปมุสสติ ต. #ปมุฏฐุ]
มท	+ย	= มชช	เมา, ประมาท, เลินเล่อ [ดู. #ปมตโต ดู. #ปมชช] (ณย มชช ณ ปมาโท)
มุจจ	+อ	= มุจจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แน่เนิ่ง
ลูก	+อ	= ลูก โลก	หลง [วัต. #ปโลภติ เทต. 'ให้หลง' แปลเป็นมัตตฺ วาหโลกัลล]

ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน

ปุจจ	+อ	= ปุจจ	ถาม [ดู. ปุฏฐุ] (อ ปุจจา ยุ ปุจจน)
ปลยท	+อ	= ปลยท	ถาม [วัต. #ปริปยทติ]
สุ	+ณณ	= สุโณ สุณา	ฟัง, ได้ยิน [วัต. สุณาติ สุโณม; สุยยติ สุยติ กัม. สาเวติ เทต. อัช. อสโลสิ อสโลสิ #อนุสาเวสิ เทต.; อสโลสิตติ; อสโลสิ อสโลสิมหา ตวันต. สุตวา ต. สุโต; สวาโต สวาปิโต เทต.กัม. ดู. สุตวา ตฺ. โสตุ] (ณ ธรรมสลาวิ ณว สลาโก สลาวิกา ตฺ โสตา ตี สุตติ

ยุ สวรร ธรรมสลาวิ

ปฏิ-สุ	+ณ	= ปฏิสุณา	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [วัต. ปจจสสุณาติ อัช. ปจจสโลสิ ต. ปฏิสสุโต ตฺ. ปฏิสฺสนิตวา]
สุ	+ส	= สุตสูส	ปรารถนาจะฟัง, อยากฟัง
อว-ธา	+อ	= โอทท	ฟัง [วัต. (โสต) โอททติ ต. โอทีโต]
วิ-สท	+อ	= วิสท	รับคำ
ลิข	+อ	= ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ชัด, ชูด)
คนถ	+ณณ	= คนถ-ณ	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง
รจ	+ณณ	= รจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
คน	+ณณ	= คน-ณ	นับ, คำนวณ
ลุป	+ย	= ลุป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [ดู. ลุตโต]
มา	+อ ย นา โอ	= มา มาย มินา มีโน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [ดู. นิमितติ] (ดู มาตา อ ปฏิม่า ปติมา ณ มตตา ยุ มานั ปมาณั ปริมาณั อุปมาณั)

ดู เห็น

โอ-โลก	+ณณ	= โอโลก-ณ	มองดู, เห็น
ทิส	+อ	= ทิสส	เห็น, ปรากฏ
ทิส	+อ	= ปสส	เห็น, ดู [วัต. ทิสสตี กัม. สัต. ทกฺเขมุ เขยยาม>เอมุ ทีย. อททส อททส อัช. อททสสุ อททสสาม (อททสลิมา) ภวิส. ทกฺขติ อนีย. ทสสนีย ตัพ. ทกฺคทโพ ต. ทิฏฐุ: ตฺ. ทิสวา ทิสวาน ตฺ. ทฏฐิ] (ณ ภัยทสสิ ปราชชาณุปสสิ ข ทททโส สุตททโส สุตสโส ติ ทิฏฐิ ยุ ทสสนั อาริ ภัยทสลาวิ สทพทสลาวิ)
อิกข	+อ	= อิกข	เห็น, ดู, ฟัง, พิจารณา (อ #อูปกฺชา)
อนตร-ธา	+อ ย	= อนตรธาย	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [ดู. อนตรทิตโต]
มิล	+อ ณณ	= มิล มีเล-ลย	หลับตา [วัต. #นิมิลติ]
อุ-มิล	+อ	= อุมมิล	เปิดตา, ลืมตา
มิส	+อ	= มิส	หลับตา [วัต. #นิเมสตี นิเมสตี]
อุ-มิส	+อ	= อุมมิส	เปิดตา, ลืมตา
ป-สุ	+อ	= ปสว	ประสบ, พบ, เห็น

แสดง

ทิส+ณณ	= เทเส-สย	แสดง (นามธรรม), กล่าว, สวด [ภวิส. เทเสสตี]
--------	-----------	--

(ณวฺ เทลโก ธรรมเทลโก ภคตฺทเทลโก มคคฺทเทลโก ยุ เทลนา ธรรมเทลนา)

ทิส+ณณ	= ทสเส-สย	แสดง (รูปธรรม)	
[อัช. ทสเสสิ ทสเสสุ ทสเสยิ ทสเสยิสฺ ต. ทสสิโต กัม.]			
อุ-ทิส	+อ ณณ	= อุทิส อุทเทเส-สย	แสดงขึ้น
[ปัญ. อุทิสตฺ ตฺ. อุทิสิตฺวา อุทิสีย; อุทิสส 'เจาะจง' ใช้เป็นกิริยาวิเศษนะ]			
นิ-ทิส	+อ ย	= นิทิส นิสส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [ดู. นิททิฏฐุ นิสสิโต] (ยุ นิสสน)
อป-ทิส	+อ ย	= อปทิส อปทิสส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [ดู. อปทิสิตฺวา] (อ อปทิสฺ ณ อปเทโส ยุ อปทิสน)

ปรากฏ

วิ-สุ	+อ	= วิสฺวา	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [ดู. วิสสุโต]
ปาตฺ-ภู	+อ	= ปาตฺภา	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อัช. ปาตฺภาวิ]
ปาตฺ-ร-หุ	+อ	= ปาตฺโร	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อัช. ปาตฺโรหิ]
ป-ญา	+นา	= ปญญา (นา>ย) ฐั, ปรากฏ [วัต. ปญญาติ ปญญาติ อัช. ปญญาติ ต. ปญญาโต] (อ ปญญา ยุ ปชานน)	

ศึกษา เรียน

ทม	+ณณ	= ทม-มย	ทราบ, ฝึก [ดู. ทนโต] (ณวฺ ทตฺทิมโก กุลทมโก ณย ทมโม อ ทโม)
สิกข	+อ	= สิกข	ศึกษา (อ สิกขา ยุ สิกขน)
อติ-อิ	+อ	= อชฺฌาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาธยาย [วัต. อติเต ไม่พบใน ไตร.]
อติ-อิ	+อ	= อธิย อธิย อธิย (อิ>ย)	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาธยาย [วัต. อธิยติ อธิยามี อันต. อธิยโน มาน. อธิยมาโน ตฺ. อธิยิตฺวา]
คท	+ณหา	= คนหา	เรียน, เล่าเรียน [ดู. #อฺคคณทิตฺวา] (ยุ #อฺคคณทิตฺวา)
สั-ณ	+อ	= สชฺฌาย (เอ>อช) สวด, สาธยาย, ท่อง (อ สชฺฌาย)	
ปริ-ยต	+	=	เล่าเรียน [ดู. ปริยตโต] (ติ ปริยตติ)
ปริ-ย-อาป	+อณ	= ปริยาปณา	เล่าเรียน (ยุ ปริยาปณน)

แผ่ แปลง

ผร	+อ	= ผร	แผ่ไป
----	----	------	-------

ตน +โอ = ตโน **ตนุ** แฝ่ไป, ขยาย
 นิ-จร +อ = นิ**จร** (เสียง, รัศมี) เปล่งออก, (สายฟ้า) แลบ,
 (ลิ้น) แลบออก *อากมม.*

นิ-จร +ณณย = นิ**จจาร**-**รย** เปล่ง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลิ้น) *สกมม.*

ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก

ตร +อ = **ตร** ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [*ต. ตินโณม*] (*อ เวลสนตโร*)
 อุ-ตร +อ = **อุตตร** ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [*ต. อุตตติณโณม*]
 โอ-ตร +อ = **โอตตร** ข้ามลง, ลง, โฉบลง [*ต. โอตติณโณม*] (*ยุ โอตตรณ*)
 รุห +อ = **รุห** ขึ้น, งอก, ปรากฏ, เกิด [*ต. รุหโ*] (*อ สิโรรุโห*
ยุ โรหณ เทโวโรโหน #อภิรุหณ)
 อา-รุห +อ = **อารุห-โรห** ขึ้น, งอก [*ต. อารุหโห ต. อารุห วัต. #อภิรุหติ*]
 อว-รุห +อ = **โอโรห** ลง, โน้มลง [*วัต. #ปัจโจโรหติ ต. โอโรห*]
 คาหุ +อ = **คาห** กวน, คน (*ชาตุนี้ไม่มีการซ้อน ค*)
 อธิ-โอ-คาหุ +อ = **อชโณคาห** หยั่งลง, จมลง, โฉบลง, เข้าไป [*ต. อชโณคาหโ*]
 โอ-กม +อ = **โอกกม** ก้าวลง, หยั่งลง [*ต. โอกกมม*]
 ปต +อ = **ปต** ตก, ล้ม, (ครรรร) แท้ง [*วัต. ปาเตติ เหตุ.*

ต. ปาติโต เหตุกัม. วัต. #ปปติ] (*ณิ ปาณาติปาติ*)

อุ-ปต +อ = **อุปปต** กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น (*ยุ อุปปตนิ*)
 อภิ-อุ-คต +อ = **อพภุคตม** บินขึ้น, เหาะขึ้น, (ชื่อเสียง) ฟุ้งขจรไป/โด่งดัง
[เฉพาะ อช. อพภุคคณฉิ ต. อพภุคคโต]

อธิ-อุ-ปต +อ = **อชณุปต** ตกลง, โฉบลง [*ต. อชณุปตโต*]
 ภสส +อ = **ภสส** พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก;
 รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [*ต. ภฏฐเ*]

ลขมิ +อ **ณณย** = **ลงฆ ลงฆ-ขย** กระโดด, เหาะ, เเหิน, ลอยไป
[วัต. #อุลลงฆติ]

ลอย จม

วห +ย = **วฺยห** ลอย, นำไป [*ต. พาหิต พาหโ*] (*อ สุชาวโ*
(สุช-อา-) ทิตาวโ ณ วาโ ยุ วหน วาหน)
 ปลุ +อ = **ปลว** ไป, ลอยไป (ในน้ำ)

ปลว +อ = **ปลว** ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
 นิ-มุชช +อ = **นิมุชช** จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [*ต. นิมุชชโค*]
 ลีห +อ = **ลีห** ปล่อย; ตืด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม
[วัต. โอสาเทติ เหตุ. 'ให้จมลง' ต. ลินโน 'ชุ่ม'] (อ กุสิโต (กัจฉิต-ลีห ลบเหลือ กุ))

นำไป นำมา นำออก (นิ นำคน-สัตว์; หร นำสิ่งของ...)

นิ นี +อ = **เน นย** นำไป [*วัต. นียติ กัม. ต. นีโต ต. เนตวา*]
(ณฺว นายโก-ยิกา โลกนายโก ตฺ เนตา ณฺย เนยโย เวเนยโย อ นโย วินโย
ติ ภาวนตติ ยุ นยนิ)

อา-นี +อ = **อาเน** นำมา [*ต. อานิโต*]
 อป-นี +อ = **อปเน** นำออก
 หร +อ = **หร** นำไป [*วัต. หราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. หโต-โฏ*]
(ณฺย ทารโย ยุ รโหกรรม)

อภิ-หร +อ = **อภิหร** นำไป [*ต. อภิหโต-โฏ ต. อภิหฺร*]
 อา-หร +อ = **อาหร** นำมา [*ต. อาหโต-โฏ*] (*ณ อาหาโร*)
 โอ-หร +อ = **โอหร** นำลง *ปลงผมหนวด* [*วัต. โอหาราเปติ เหตุ. (วุทธิ)*]
 นิ-หร +อ = **นิหร** นำออก, ขับไล่ (ใช้กับคนได้)
 ป-อช +อ = **ปาเช** ขับ, ต้อน, ไล่
 อป-หร +อ = **อปหร** นำไปทิ้ง, ฉวยเอาไป

หร +ส = **ชิตฺส ชิตฺส** (*เทวภาวะ*) *ปรารถนาจะนำไป, อยากนำไป*
(หฺร>หฺร>หฺร>หฺร>ชิตฺ>ชิตฺ>ชิตฺ)

วห วุห +อ = **วห** นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [*ต. วุหโ*]
 อา-วห +อ = **อาวห** นำมา
 อา-ภม +อ = นำมา [*ต. อาภโต-โฏ*]

ทิ้ง สละ ละ เว้น

ชิป +อ = **ชิป** ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ใส, จาม [*วัต. ชิปาเปติ เหตุ.*
(ไม่วุทธิ)] (อ จิตตกุเขโป)

ฉทท +ณณย = **ฉทเต-ทย** ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [*ต. ฉททโต*]
(ณฺว กจรรจฉททโก-ทิกา)

ฉุภ +อ = **ฉุภ** โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [*ต. ฉุทโท ฉุทโ*]
 จช +อ = **จช** สละ, บริจาค [*ต. จตโต*]
(ณ จาโค อติปริจาโค ยุ จจนิ)

วิ-สชช +อ = **วิสชช** สละ, แบ่งปัน; แก่/ตอบ (คำถาม)
[วัต. #นิสชชติ อุตสชชติ] (ยุ วิสชชชชา)

รห +อ **ณณย** = **รห รห-หย** สละ, ทิ้ง
 ป-หา +ย = **ปหิย ปหิย ปหาย** ละ, สละ, ทิ้ง, ปล่อย; เสื่อม, เลว
[ต. ปหิโน ต. ปหาย #โอหาย] (ติ ขานิ #ปฺรหานิ)

หา +อ = **ชห ชหา** (*เทวภาวะ*) ละ, สละ, ปล่อย ; เสื่อม, เลว
(หาหา>ชหา>ชหา) [ต. หิตวา ชหิตวา] (อ สพพณชโ)

อุชฌ +อ = **อุชฌ** สละ, ละ, ทิ้ง
 วชชี +อ **ณณย** = **วชช วชช-ชย** เว้น, สละ, แบ่งปัน [*วัต. #ปฺริวชชติ*]
(ณฺย ปพพชชา)

สร +ณณย = **สเร-รย สาเร-รย** ชัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิสดาร
 ป-สร +ณณย = **ปสारे-รย** เหยียด (มือ, แขน)
 นุท +อ = **นุท** ชัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา
[วัต. #วินทติ ปนุทติ อปนุทติ]

ส่งไป

เปส +ณณย = **เปเส-สย** ส่งไป [*ต. เปสิโต*]
 ปห +ณณย = **ปาเห-หย** ส่งไป [*ต. ปหิตโต ตฺพ. ปาเขตพโ*]
 ป-หิ +ณณย = **ปหิณ ปหิณา** ส่งไป [*ต. ปหิตโต*]
 อุ-ยฺช +ณณย = **อุยโยเช-ชย** ส่งไป [*ต. อุยโยชิตโต*]

รวม รวบรวม

สํ-หร +อ = **สํหร** รวบรวม, ย่อ
 สํ-คห +ณณย = **สงคณหา** สงเคราะห์, รวบรวม (*อ สงคโ*)
 จิ +นา = **จินา** ก่อ, ส่งสม (*อ #สนนิจโย อุจฺจโย ปริจโย*)

ขอ

ภิกฺข +อ = **ภิกฺข** ขอ (*สุ ภิกฺขุ อ ภิกฺขา*)
 ยาจ +อ = **ยาจ** ขอ (*ณฺว ยาจโก*)
 วร +ณณย = **วาเร** ขอ, ต้องการ

ให้ได้ ลัก

ทา +อ = **เท ททา** (*เทวภาวะ*) ให้ (ทา>ททา>ททา) [*วัต. ทชชติ ทมฺมิ ทมฺม;*
ทียติ ทียยติ กัม. สัต. ทชเชยย ทชชา ทชฺชฺ ทชฺชฺ ทีย. อททา อทฺ

อช. อทาสี อทสิ ภาวิส. ทสฺสติ มาน. ททมานัน ตัพ. ทาทพโพ

ต. ทินโน ทตฺโต ตฺ. ทตฺวา] (ณิ อทินนาทายี ญฺว ทายโก อนนทายโก-ยิกา

(อา>อาย) ตฺ ทาตา ญฺย เทยยํ อ อายฺโท พลโท ปุริษฺโท

ณ ทายโย ทานทายโย ทายํ ญฺ ทานํ)

ปฏิ-ทา +อ = ปฏิเท ให้กลับ, ให้คืน

ปริ-วิส +อ = ปริวิส ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (คำชม)

นิ-ยต +ณณย = นียยาเท-ทย (>ท) มอบให้, แลกเปลี่ยน

(คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกียะไม่แปลงเป็น ท)

ปฏิ-ปท +ณณย = ปฏิปาเท-ทย มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล

โอ-นุท +ณณย (น>ณ; ท>ช) = โอโณเช-ชย อุทิศ, ให้; ล้าง, ชำระ [วัด. โอโณ

ชยาม อช. โอโณเชสิ] ญฺ โอโณชนํ

ลก +อ = ลก ได้ [อช. อลตถ (=อลถ) อลตถํ (=อลถ)]

ภวิส. ลจฉติ ตัพ. ลทฺทพโพ ต. ลทฺโธ ตฺ. ลทฺธา ลทฺท ตฺ. ลทฺฐํ

(ช ทฺลลโก สฺลลโก ญฺย ลทฺโก ณ ลทาโม ทิ ลทฺธิ)

ปฏิ-ลก +อ = ปฏิลก ได้เฉพาะ, กลับได้

วิท +อ = วินท ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี

จฺร +ณณย = โจเร-รย ลัก, ขโมย [อช. โจเรสิ โจเรสุ โจเรยิ โจเรยิสฺ]

(ตฺ โจเรตา ณ โจโร)

เถน +ณณย = เถเน-นย ลัก, ขโมย

อว-หฺร +อ = อวหฺร ลัก, ขโมย (ณ อวหาโร)

จับ รับ ถือ

คห +ณหา = คณหา ถือเอา, จับ, รับ [วัด. คณหาติ คณหติ; คยหติ กัม.

อช. อคณหิ คณหิ อคคหสิ คณหิสฺ; อคาหยิ ณย เหตุ.

ภวิส. คทสฺสติ ตฺ. คเหตุวา; อคคเหตุวา/อคคณหิตฺวา (น-) ตฺ. คเหตุ] (ญฺ

คาทโก ญฺย คยหํ อ เคหํ วิคคโห ณ คาโห ปตตคคาโห รชชุกคาโห รลฺลมิ

คาโห องฺกุสคาโห ฆรํ ญฺ คทณํ คณฺหนมิ)

อุ-คห +ณหา = อุคคณหา หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ตฺ. อุคคเหตุวา; อุค

คทาเปตฺวา เหตุ.]

ป-คห +อ ณา = ปคคห ปคคณหา ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง,

สนับสนุน, อุदหนุน [ตฺ. ปคคยห] (อ ปคคโห ญฺ ปคคณฺหนมิ)

ปฏิ-คห +ณหา = ปฏิคคณหา รับเฉพาะ, รับประเคน

อา-ทา +ย = อาทีย ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. อาทาย อาทียิตฺวา อาทียิตฺวา

#ปริยาทาย อาณ. อนฺปาทียาโน (น-อุ-ป) (อ #อุปาทา)

สํ-อา-ทา +ย = สมาทีย ถือเอา, ยึดถือ [ตฺ. สมาทาย สมาทียิตฺวา]

สํ-อา-ทา +ณาเป เหตุ. = สมาทเป ให้ถือเอา แปรให้เป็นกัตตุวาจก

ในความหมายว่า 'ชักชวน' [ตฺ. สมาทเปตฺวา ต. สมาทปิโต] (ญฺ สมาทปโก)

สํ-อา-ทย +เอ = สมาทเป (>ป) ชักชวน [ต. สมาทปิโต] (ญฺ สมาทปโก)

อา-มส +อ = อามส จับต้อง, ลูบคลำ [ต. อามฺฐฺ]

ปรา-มส +อ = ปรามส จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามฺฐฺ] (ณ ปรามฺโส)

จฺป +อ = จฺป ถูกต้อง, สัมผัส [วัด. #อจฺจฺปติ]

ฝุส +อ = ฝุส ฝุสส ถูกต้อง, สัมผัส [ต. ฝุสฺฐฺ ตฺ. ฝุสฺฐิ] (ณ ฝุสฺโส)

หน +อ = จรด, ชน, กระทบ [ตฺ. อาทจฺจ #อุปทจฺจ

ปฏิหณฺญ อุทจฺจ ถอนขึ้น]

สํ-ปฏิ-อิสฺ +อ = สมปฏิจฺจ รับ, รับพร้อม

ลา +อ = ลา ถือเอา (ญฺ มหฺลลโก)

อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ

อนุ-คห +ณหา = อนุคคณหา อนุเคราะห์, ช่วยเหลือ

อุ-ป-ถภิ +อ = อุปถภมฺก อุปถภมฺก ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุदหนุน,

อุปลัณฺภ, คำจุน, สนับสนุน [ตฺ. อุปถภมฺกิตฺวา]

ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก

ป-ชฺย +อ = ปกชฺย ใส่, ใส่เข้า [ต. ปกชฺยโต]

นิ-ชฺย +อ = นิกชฺย เก็บ [ต. นิกชฺยโต]

อา-วท +อ = อพทฺท ถอน; นำมา [ตฺ. อพทฺท] (ณ อวาทโ

อวาทํ (มจฺจล) #วิวาทํ (มจฺจล)

ปฏิ-สม +ณณย = ปฏิสฺสาม-มย เก็บรักษา, ยึดครอง [ตฺ. #สฺสามตฺวา] (ญฺ ปฏิสฺสามมิ)

ดึง ลาก ฉุด ชัก ยก

นิ-กทฺฒ +อ = นิกกทฺฒ ดึงออก, ลากออก

อา-กทฺฒ +อ = อากทฺฒ ดึงออก, ลากออก, ฉุด, ชัก

อฉิ อณฺฉ +อ = อณฺฉ ดึง, ลาก, ฉุด, ชัก

อุ-ชฺย +อ = อุชฺย ยก, ยกขึ้น [ต. อุชฺยโต]

อา-รฺป +ณณย = อาโรเป-ปย ยก, ยกขึ้น [ต. อาโรปิโต] (ญฺ อาโรปนมิ)

วิ-โอ-รฺป +ณณย = โวโรเป-ปย ยกลง; ปลงลง [วัด. (ชีวิต) โวโรเปติ

ปลงลงจากชีวิต =ฆ่า ต. โวโรปิโต] (ญฺ โวโรปนมิ)

โอ-ตร +ณณย เหตุ. โอตาเร-รย ให้ข้ามลง (=ยกลง)

เหยียบ ทูบ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน

อา-กม +อ = อกกม เหยียบ, ย่ำ [ต. อกกนฺโต]

มถ มตฺถ +อ = มถ มตฺถ มถ รบกวาน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี

มทฺท +อ = มทฺท เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตฺโต]

โอ-มทฺท +อ = โอมทฺท เหยียบลง, ขย่มลง ...

ป-หฺร +อ = ปหฺร ประหาร, ทูบ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหฺโต]

ปฺถ +ณณย = ปฺถย โปถ-ถย ประหาร, ทูบ, ตี [วัด. #นิปโปถติ]

กฺฎ +ณณย = โกฏฺ-ฎย ตอก, ต่ำ, ทูบ, ทุ [วัด. #อาโกฏฺติ]

โกฏฺฎ +อ ณณย = โกฏฺฎ โกฏฺ-ฎย ตอก, ต่ำ, ทูบ, ทุ

หน +อ = หน ฆ่า, เบียดเบียน, กำจัด [วัด. หนฺญติ กัม;

วธติ วธติ (หน>วธ); วธติ เหตุ.; ฆาเตติ (หน>ฆาต); ฆาเตติ ฆาตยติ เหตุ.

สฺต. ฆาตย เหตุ. ต. ทโต ตฺ. หนฺตฺวา วธิตฺวา ฆาเตตฺวา ตฺ. หนฺตฺ]

(ณิ ปาณฆาตี ปฺรฺปฆาตี ญฺ ฆาตโก โคฆาตโก โจรฆาตโก ฆลฆาตโก

ตฺ หนฺตา วฆมฺตา รฺว ฐฺ ญฺย วฆฺณ ณ วธฺ อฺนฺปฆาโต ญฺ อาฆาตนิ)

ทฺ +ณณ ณา; นา = ทฺโณ ทฺณา ทฺนา เบียดเบียน (อ อุปทฺทโ)

หน +ย = หนฺญ เบียดเบียน, กระทบกระทั่ง [วัด. หนฺญติ กัต.]

หฺสิ +อ ณณย = หฺสิ หฺเส-สย เบียดเบียน (ญฺ อหฺสิโก (น-))

ปฺย +ณณย = ปฺย-พย เบียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า

ฆฺฎ +ณณย = ฆฺฎ-ฎย เบียดเบียน, เบียดเสียด, รวมกัน

พาร +อ = พาร ทำม; ทำลาย, ฆ่า, เบียดเบียน (อ อาพาโ)

ทฺฐิ พธ +ณณย = ทฺฐเ-ธย เบียดเบียน (ณ ปลิโพโ (ปฺริ-))

เทฐ +อ = เทฐ เบียดเบียน, บีบคั้น [วัด. #วิทฺฐติ]

ตฺท +อ = ตฺท แทง, เสียบ; ชนเซ, ครอบงำ, ทำอันตราย

[วัด. #อภิตฺทติ ต. #อภิตฺทโน]

วิธ +ย = วิชฺม แทง, เสียดแทง [ต. วิทฺโธ ตฺ. วิทฺธา]

ปฏิ-วิธ +ย = ปฏิวิชฺม แทงตลอด [ต. ปฏิวิทฺโธ ตฺ. ปฏิวิทฺธา]

รฺช +ย = รฺชช แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย (ณ โรโค)

ทฺส +ย = ทฺสส ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทฺสฺฐ]

(ณ ไทโส ปโทโส)

อุป-ธว +ย = อปรชฌม ประทุษร้าย, ผิด

ฆ่า: ฆ่าเตติ ฆตติ (หน), ฆิสติ, มารตติ ให้ตาย,

ชีวิตา โวรเปติ ปลงลงจากชีวิต, ปาณ อติปาเตติ ยังชีวิตให้ตกล่วง,

ชีวิตกขย ปาเปติ/ปาปิโต ให้ถึงความสิ้นชีวิต

ตัด เจาะ ทำลาย แยก เลื่อม

ลู +นา = ลูนา ลูนา ตัด, เกี้ยว [ต. ลูโน] (ยุ ลวน โลม)

กนต +อ = กนต ตัด, ฆ่า, เชือด, ควัก; กรอด้าย, ปั่นด้าย

ผล ผพ +ณณ = ผาเล-ลย ตัด, ฆ่า

เว +อ = เวย วาย กรอด้าย; ให้เหยียดห่างไป; สรรเสริญ; สำรวม

(ณ วาย วาย ตนตววย)

กุส +อ = กุส ตัด, ต่ำ ...

จฺ +นา = จฺนา กำจัด, ทำลาย

จฺส +ณณ = จฺเส-สย กำจัด, ทำลาย

ทฺ +ณณ = ทฺเส-สย กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย (ณฺฏ กุสทฺสโก กุฏฺทฺสโก)

ทล +อ ณณ = ทล ทาเล-ลย ทำลาย, แยก [วัด. #ปทาเลติ]

ภิท +อ = ภินท ทำลาย, ต่อย, ตัด สกม. [ต. ภินโน] (ตุ เกตต)

ภิท +ย = ภิชช แยก; ต่างกัน สกม. [ต. ภินโน วัด. #ภิชชติ]

(อ #ปฏิสมภิทา ณ เกโท สีสเกโท)

ผล +อ = ผล แยกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล

ผลล +อ = ผลล บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย [ต. ผลลิต]

ผลฺ +อ ณณ = ผลฺ โผล-ญย บาน, เผยออก, แยก, ทำลาย, สลาย;

สะบัด, ปรบ [ต. ผลฺโล] (ยุ โผลนฺ ปรบ(มือ))

ภลช +อ = ภลช หัก, ฆ่า, ทำลาย [ต. ภคโค ภคฺชฺ] (ณ ภคโค ภคฺ)

ภช+อ = ภช แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ (ณย ภาคโย)

ณ สวิภาโค ทิ ภตติ วิภตติ ยุ ภชน)

ภาช +ณณ = ภาชช-ชย แจก, จำแนก (ณ ภาค ทิ วิภตติ)

นส +ย = นสส ฉิบหาย, พิณาศ [วัด. นาสติ นาสยติ เหตุ.

ต. นฏฺชฺ; นาสิตี เหตุกม.] (ณฺฏ กบปวินาสโก ณ วินาส)

ลฺ +อ ย = ลย ลาย ลีย ละลาย, พิณาศ, ย่อยยับ [วัด. #วลียติ]

เฉ +อ = ฉว ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ต. เฉตฺวา]

ฉิท +อ = ฉินท ตัด, บั่น, แบ่ง, ฆ่า, ทอน, ชิง สกม.

[วัด. #สณณินทติ ต. ฉินโน ตฺ. อจฉินทติ อ-ฉิท] (ณ สนธิจฉเท)

อา-ฉิท +อ = อจฉินท ตัด, ชิง สกม. [ต. อจฉินโน ตฺ. อจฉินท อา-ฉิท-ย]

ลฺ-อ-ฉิท +อ = สมุจฉินท ตัดขาด ... สกม.

อ-ฉิท +อ = อจฉินท ตัด, ขจัด สกม. [วัด. อจฉินทติ กม. ต. อจฉินทฺชฺ] 'อันเขาทั้ง, อันเป็นตน')

ฉิท +ย = ฉิชช ขาด, ทะลุ, แยก, สลาย สกม.

[วัด. #ปจฉิชช; ต. ฉินโน] อ ฉิทท ชอง ฉิทท ณ เฉโท ปริจเฉโท ยุ ฉิชช

ฉิทท +ณณ = ฉิทเท-ทย เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง

เฉท +ณณ = เฉเท-ทย ตัด, ฆ่า ... (ยุ เฉทนิ)

ชฺ +ย = ชฺย ลื่น, เสื่อม, หมด; อยู่, อาศัย [วัด. เขเปติ เหตุ. ต. ชฺโณ] (ณ ชโย ปริกฺชโย ธนฺกชโย)

ขุด ไถ ไส

กส +อ = กส กสส ไถ, เสือก, ไส [วัด. กสาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. กฏฺชฺ] (ณฺฏ กสโก กสสโก อ กสิ)

ชน +อ = ชน ขุด, เจาะ, ไส [วัด. ชนาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ชโต] (กฺวิ #สงฺโซ (ล-) ตฺ ชตฺตา)

ตจฉ +อ = ตจฉ ถาก, ไส, ทำให้บาง (ณฺฏ ตจฉโก)

ลช +อ = ลช เขียน; ทำให้บาง (กลึง, ขัด, ขูด)

กด งอ

อภช +อ = อภช งอ, คู้เข้า [วัด. #สมภิชชติ, สมภิชชติ]

ภฺ +อ = ภฺ คด, โค้ง, งอ, โกง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น

ภช +อ = ภช คด, งอ, (ง) ขด [ตฺ. #อภชิตฺวา (นัง) คู้(บัลลังก์)]

ครอบงำ กดขี่

อภิก-ภู +อ = อภิกาว ครอบงำ [ต. อภิกฺโต ตฺ. อภิกฺชย] (กฺวิ อภิกฺ) #สพพภิกฺ)

ป-สท +อ ย = ปสท ปสทย กดขี่, ช่มเหง [ตฺ. ปสทย] (ณย ปสทย)

สำเร็จ

กปป +อ ณณ = กปป กปเป-ปย สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ,

คิด, นึก... ; ตัด, โกง

ตีร +ณณ = ตีเร-รย ทำ(กิจ)สำเร็จ (ยุ สนฺตีรณ)

ลิจฺ +ย = ลิชณ สำเร็จ [ต. ลิทฺโธ] (ติ สมฺทิตฺ)

สธ +อ ย = สธ สธย สำเร็จ [วัด. สธเทติ เหตุ.]

ลฺ-อ-ฉ +ย = สมิชณ สำเร็จ

ลฺ-ปท +ย = สมปชช ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์

[วัด. สมปาเทติ เหตุ. ต. สมปตฺโต สมปนโน; สมปาทีโต เหตุกม.]

(อ สมปทา ทิ สมปตฺติ)

นิ-ฐา +อ = นิฐฐา ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฐฐิต]

นิ-ปท +ย = นิปปชช นิปผชช ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์

[วัด. นิปผาเทติ เหตุ. ต. นิปปนโน นิปผนโน] (ติ นิปปตฺติ นิปผตฺติ)

อว-โส +ย = อวสย จบลง, สำเร็จลง, สิ้นสุดลง [ต. อวสิต]

วัด. #ปริโยสาเปติ เหตุ.] (ณ อวสาโย ยุ อวสาน โอสานฺ ปริโยสาน)

เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง

วฑฒ +อ = วฑฒ เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น

[วัด. วฑฒเตติ เหตุ. ตฺ. วฑฒตฺวา เหตุ. ต. วุฑฺโณ] (ติ วุฑฺฒ)

รฺจ +อ = รฺจ รุ่งเรือง, งดงาม [วัด. #วีโรจติ] อฺ รฺจจิ ธมฺมรฺจจิ

ยุ รฺจโน วีโรจโน

ชุต +อ ณณ = โชต โชเต-ตย สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง (ยุ โชตโน)

ทฺ +ย = ทฺปป สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง, ร้อน, ไหม้ [#ต. อาทิตฺโต]

(ณ ทฺโป ปทฺโป ประทฺป, โคมไฟ ทฺโป ทฺรป ทิ ทิตฺติ ความสว่าง รุ่งเรือง)

ภู +ณณ...ณปย เหตุ. = ภาเว-วย ภาวาเป-ปย (ทำให้)เจริญ-มี-เป็น,

อบรม(จิต) [ต. ภาวิท เหตุกม.]

ภา +อ = ภา ภาย สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [วัด. #วิภาติ วิภายติ

ปภาติ ปภฺภิกฺภาติ ต. วิภาโต] (กฺวิ #ปภา)

ภาส +อ = ภาส สว่าง, รุ่งเรือง; พุด (ยุ ภาสโน)

ชล +อ = ชล สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; ห้วนไหว

[วัด. (อคฺคิ) ชาเลติ เหตุ. #อคฺคิ) ปชฺชลติ]

พท +อ = พท เจริญ, มั่นคง [ต. พทฺโห]

พฺรห +อ = พฺรห เจริญ, ประเสริฐ [ปัญ. พฺรหย ณย เหตุ. ทิ ปัญ.]

ม พฺรหฺมา

ผายี +อ = ผาย เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผิตฺโต] (ยุ เมโณ ทิ ผาติ)

ถิริ +อ = ถิริ มั่นคง

กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ ลักการะ

วณท +อ = วณท ไหว้ (ณฺว วณทโก ยฺย วณทน)

อภิ-วทී +ณณย = อภิวาเท-ทย กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ

นมสฺส +อ = นมสฺส น้อมไหว้

นม +อ = นม น้อม, นอบน้อม

โอ-นม +อ = โอนม น้อมลง, ก้มลง [วตฺ. โอนมาเปติ เทตฺ. (ไม่)ทฺธิตฺ. โอนโต]

วิ-อติ-นม +ณณย เทตฺ. = วิดีนาเม-มย (ยังกาล) ให้น้อมไปล่วงวิเศษ, ให้ความผ่านไป เทตฺ.

อุป-นม +ณณย = อุปนาเม-มย น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย

มาน +อ ณณย = มาน มาเน-นย บูชา, นับถือ (ยฺย มานนํ มานนา)

ปุช +ณณย = ปุเช-ชย บูชา (ณฺว อารยฺยปุชโก ปติปุชิกา (อิตฺถิ) อ ปุชา)

อป-จาย +อ = อปจาย บูชา, นับถือ, เคารพ (ณิ อปจายี

วฺจฺจมาปจายี ติ อปจิติ ยฺย อปจายนํ อปจายนา)

ยช +อ = ยช บูชา, บูชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยฺยฺวฺฐฺ] (ณ ยาคิ ยฺย ยชน)

หุ +อ = หว ชุโห (ทมาภะ) บูชา (หุหุ>ชุหุ>ชุโห) (ยฺย หวนํ #อาหฺวนํ)

สํ-กร +โอ = สกกรโรร ทำโดยดี, ลักการะ [ตฺ. สกกรจฺจ #อธิกิจฺจ]

ครุ-กร +โอ = ครุกรโรร ทำให้หนัก, เคารพ

เกิด

ชน +ย = ชาย เกิด [ต. ชาโต ตฺ. ชนิตฺวา; ชเนตฺวา เทตฺ. (ไม่)ทฺธิ] (กฺวิ อตฺโรช กम्मโช วาริโช อณฺนโช ชลโช อนุโช ทฺวิโช ณฺวฺ ชนโก ชนิกา

ตฺ ชนฺตฺ (แจกอย่าง ครุ) อ ชโน ติ ชาติ)

วิ-ชน +ย = วิชขาย คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต กตฺ. (ซึ่ง)]

สํ-ชน +ย = สณฺชขาย เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณฺชขายโต]

สุ +อ ย = สุ สุย คลอด (ลูก), ให้เกิด, เกิด, ประสูติ [วตฺ. #ปสวติ ต. ปสฺวโต]

อนฺช +อ = อนฺช ออก (ไข่)

อุป-ท +ย = อุปปชช เกิดขึ้น [วตฺ. อุปปาเทติ เทตฺ. อชฺ. อุตปาที

อุ-ท-อ-ท-ย-อิ ต. อุปฺปนโน; อุปฺปาทีโต เทตฺกัม. ตฺ. อุปฺปชช] (ตฺ อุปฺปชชตา

ณ อุปปาโท ติ อุปฺปตติ ยฺย อุปฺปชชน)

อุป-ท +ย = อุปปชช เกิดขึ้น, ปรากฏขึ้น; เข้าถึง [วตฺ. อุปปชชเร (=อุปปชชนติ ใช้ในคาถา)] (ยฺย อุปฺปชชน)

นิ-วตฺต +อ = นิพพตต เกิด, บังเกิด [วตฺ. นิพพตตติ; นิพพตเตตติ เทตฺ. อชฺ. นิพพตติ ต. นิพพตโต ตฺ. นิพพตติตฺวา; นิพพตเตตฺวา เทตฺ.]

สํ-ญ +อ = สมฺภาว เกิด, ปรากฏ; มีอยู่, เป็นอยู่; เจริญ อ สมภโว ยฺย สมภวานํ

เกิด: ปฏิสนธิ คณฺหาติ ถือปฏิสนธิ

มี เป็น (กิริยา ‘มี’ ในภาษาบาลี เป็นอกรรมกิริยา)

ภู +อ = ภาว มี, เป็น [อนิย. ภาวนีย เต. ภูโต; ภาวโต เทตฺกัม. ตฺ. ภาวิตฺวา; ภาเวตฺวา เทตฺ.] (กฺวิ สยฺภู สยฺมฺภู สพฺพาภิกฺว อภิกฺว ณี วิภาวี ตฺ ภาวิตฺวา #อภิกฺวิตฺวา อ ภโว ปภโว อตฺตสมภโว ณ ภาโว วิภโว ติ สมภูตติ วิภูตติ ยฺย ภาวนํ ภาวนา)

หุ +อ = โห มี, เป็น [อชฺ. อโหสิ อหฺเร; ตฺ. หุตฺวา สมานกาล.]

ป-หุ +อ = ปโห เพียงพอ, มีพอ, มีมาก ‘มีทั่ว’; เจริญ [วตฺ. นปฺปโหติ (น-) ต. ปหฺโต ปหฺโต] อ ปหฺโต (ก สกตฺละ) ยฺย ปโหนโก (ก สกตฺละ)

อส +อ = มี, เป็น [วตฺ. อตฺถิ สนฺตติ; อสิ อตฺถ; อมฺหิ อสฺมิ; อมฺห อสฺม]

ปัญฺย. อตฺถ สนฺต; อาที อจฺจ อตฺถ; อมฺหิ อมฺห ทฺย. อาสิตฺถ สตฺ. อสฺส อสฺส; อสฺส อสฺส; อสฺส อสฺส; อสฺส อสฺส; ลฺยา ลฺย; ลฺย อชฺ. อาสิ อาสิ; อาสิ อาสิตฺถ; อาสิ อาสิมฺหา]

วิท +ย = วิชช มี [วตฺ. #ลวิชชติ]

เป็น ตาย แก่

ชีว +อ = ชีว เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ [ต. ชีวติ ชีวิต] (ณิ รมฺมชีวี ช ทฺชชีวี ลฺชีวี)

อา-สส +อ = อสฺสส หายใจ [วตฺ. #ปสฺสสติ]

มร +อ = มร ตาย [วตฺ. มียยติ มียติ (มร>มียย มีย) มาน. มียยมาโน มียมาโน ต. มโต; มารีโต มาราปีโต เทตฺกัม.]

(ณฺวฺ ทตฺถิมารโก ณ มาโร ยฺย มรณํ)

จฺจ +อ = จจ เคลื่อน, ตาย [ต. จฺจโต] (ติ จฺจติ ยฺย จจณ)

ชฺร +อ = ชฺร เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชฺรณฺนํ] (อ ชฺร)

ตาย: กาลํ กโรตฺติ, กาลกโต ทำกาละ, ชีวิตกฺขยํ ปาปฺพณาติ ถึงความ

สิ้นชีวิต

เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย

ฝุ +นา = ฝุณา ฝัด, โปรย, รอย

วป +อ = วป หว่าน, ปลูก; ทอ; โคนศีรชะ [ต. วุตฺโต] (ณฺวฺ วาปโก ณฺย วปโป ณ วาโป ยฺย วปนํ)

รฺพ +ณณย = โรเป-ปย หว่าน, ปลูก; ยก [ต. โรปีโต] (ยฺย โรปนํ)

กฺริ +อ = กฺริ เรี่ยราย, เกลี้ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กฺริณฺนํ]

สํ-กฺริ +อ = สงฺกฺริ เรี่ยราย, เกลี้ย, ... ปะปน [ต. สงฺกฺริณฺนํ]

สํ-กฺริท +อ = สมนฺกฺริท เรี่ยราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมนฺกฺริณฺนํ]

โอ-กฺริ +อ = โอกฺริ โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรี่ยราด

วิ-ป-กฺริ +อ = วิปฺปฺกฺริ เกลื่อนกล่น, กระจาย [ต. #ปฺกฺริณฺนํ]

สํ-สชช +อ = สสชช ปะปน, เจือปน, เกี้ยวข้อง, คลุกคลี (อ สสชโค ณ สงฺโค)

รด ราว เปียก แห้ง

วสฺส +อ = วสฺส (ฝน) ตก, รด, โปรย (อ วสฺส วสฺโส ติ วฺวฺฐฺ)

อติ-วสฺส +อ = อติวสฺส รั่ว

ลิจ +อ = ลิจจ รด, ราว, เท, ไหลออก ... [ต. ลิตฺโต]

ป-ชฺร +อ = ปชฺร ปชฺร รด, ราว, เท, ไหลออก, พรม ... (ยฺย ปชฺรณํ)

สนฺหฺ +อ = สนฺท ไหลออก [วตฺ. #วิสฺสนฺทติ, อภิสฺสนฺทติ] (อ นิสฺสนฺท)

สุ +อ = สว ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่

อณฺช +อ = อณฺช หยอด, ทา, เจิม; ปรากฏ; เจือปน; เว้น

กฺลิท +ย = กฺลิทฺย กฺลิทฺช เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กฺลิทฺนํ]

ติม +อ ณณย = เตม เตเม-มย เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. ตินฺโต]

มิเล +อ = มิลา ยเหี่ยวเฉา, อับแสง [ต. มิลาโต]

สุส +ย = สฺสส แห้ง, เหี่ยว, ผอม, ชุบซัด [ต. สฺกฺโก สฺกฺโข]

สุกฺข +อ = สุกฺข แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วตฺ. สุกฺขาเปติ เทตฺ. ตาก(จีวร) ต. สุกฺโก สุกฺโข]

ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด ทุ่งห้าม

วร +อ ณณย = วร วาเร-รย วเร-รย ปิด, กั้น [วตฺ. #อวารตติ]

(ณฺย นิวารโย ทฺพนนิวารโย)

วิ-วร +อ ฌณฺย = **วิวร วิวเร-รย** เปิด *[วັต. วิวราเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ)] ต. วิวโร*
 นิ-วร +ณณฺย = **นิวาเร-รย** ห้าม, กั้น *(ยุ นิวรณฺ์ นิวารณฺ์ #ทนตาวรณฺ์)*
 ปริ-วร +ณณฺย = **ปริวาเร-รย** กั้นรอบ, แวดล้อม *[ต. ปริวุโต] (ณฺ ปริวาโร)*
 รุช +อ เอ = **รุช รุชธิ รุชฺธิ รุชฺเช รุชฺโธ** ปิด, กั้น, ห้าม *[ต. รุชฺโธ]*
 ถก +อ ฌณฺย = **ถก ถก-กย** ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง
 ฉท +ณณฺย = **ฉาท-ทย** มุง, บัง, ปิด กั้น, ปิดบัง *[ต. ฉนฺโน วัต. #ปฏิจฉาทติ]*
 อา-ฉท +ณณฺย = **อจฉาท-ทย** นุ่งห่ม, ปกปิด
 นิ-วส +ณณฺย = **นิวาเส-สย** นุ่งห่ม *[ต. นิวุตโต] (ณฺ นิวาโส)*
 ปริ-ธา +อ = **ปริธา ปริทท** นุ่งห่ม
 ป-อา-ร-อุป +อ = **ปารูป** ห่ม *(ยุ ปารูปนํ)*
 ปิ-ธา +อ = **ปิธา ปิทท** ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น *[วັต. ปิททาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ) ต. ปิททิตโต ปิทฺติโต]*
 อปิ-ธา +อ = **อปิธา อพิทท** ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น *[ต. อพิททิตโต อพิทฺติโต]*
 กุชช +อ = **กุชช** คร่ำ, คร่ำลง, คร่ำหน้า, ก้มหน้า *[วັต. #นิกกุชชติ]*
 อุ-กุชช +อ = **อุกุชช** หงาย, หงายขึ้น

สร้ารวม ระวัง

สร้า-วร +อ ฌณฺย = **สร้าวร สร้าเร-รย** สร้ารวม, ระวัง, ปิด, กั้น *(อ สร้าโร ยุ สร้ารณฺ์)*
 สร้า-ยม +อ = **สร้ายม สร้าจณ** สร้ารวม, ฆ่มอินทรี *[ต. สร้าโย] (อ สร้าโม สร้าญโม)*
 ขมก ขก +อ = **ขมก** ฆ่มไว้, ปิดกั้น, ขัดขวาง; คำจุน *[#ต. วิกขมกตฺวา] (ณฺ #วิกขมโก ขมโก ไม้ค้ำ, ผู้ค้ำจุน ยุ #วิกขมกนํ)*

ผูก ร้อย ติด

พนธ +อ = **พนธ** ผูก, พัน, มัด, รัต *[ต. พนฺโธ พทฺโธ]*
 ลี +ณฺ = **ลีณ** ผูก, พัน, รัต
 สัน-ท +ย = **सनฺนยท** ผูก, สวม (กระ) *[ต. สนฺนทฺโธ ตฺ. สนฺนยท] (ยุ #อุปฺนยท)*
 เวฐ +อ ฌณฺย = **เวฐ เวฐ-ฐย** ผูก, พัน, รัต *[ต. เวฐฺตฺวา วัต. #นิพเพฐติ]*
 วุ +ณฺ = **วุณา** ร้อย
 ลพิ +อ = **ลมพ** เหนี่ยว, แขนวน, ห้อย, คล้อง *[วັต. #วิลมพติ ยิตฺเหนี่ยว, ห้อย ... อวฺลมพติ พึงพ, ห้อย ...]*
 ลค +อ = **ลค ลคค** ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนวน, คล้อง *[ต. ลคฺโค]*

สชช +อ = **สชช** ติด, ข้อง, ไม่คล่อง *[ต. สจฺจฺโฐ] (ณฺ อุปฺสคฺโค)*
 ลิว +ย = **ลิวพ** เย็บ

ประดับ ตกแต่ง

ปิลธิ +อ = **ปิลนฺธ** ประดับ, ตกแต่ง
 มจฺธิ +อ เอ = **มณฺช มณฺเช** ประดับ, ตกแต่ง *(ยุ มณฺชนํ)*
 ภูส +อ ฌณฺย = **ภูส ภูเส-สย** ประดับ, ตกแต่ง *(ยุ #วิภูสนํ)*

ปล่อย พัน

มุจ +อ = **มุจจ** ปล่อย, แก้, ถอด *สกมม. [อฺ. โมจยิ ยุ อคฺม ภวิส. โมกฺชติ ต. มุจฺโต #โอมุโก ตฺ. โมจตุ]*
 มุจ +ย = **มุจจ** หลุด, พัน *อกมม. [ภวิส. โมกฺชติ ต. มุจฺโต] (อ โมกฺโข วิโมกฺโข ตฺ วิมุจฺติ)*

อยู่ อาศัย

วิ-หฺร +อ = **วิหฺร** อยู่, อาศัย *[อฺ. วิหาลิ] (ณฺ สุขวิหริ ณ วิหาโร)*
 วส +อ = **วส** อยู่, อาศัย *[ภวิส. วจฺจติ ตฺ. พ. วตฺถพฺพํ ต. วุจฺโถ #นิวุจฺโถ] (ณฺ สวตฺถวาสี ทิสาวาสี)*

อธิ-วส +อ = **อธิวส** อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิง, สิงสถิตย์ *[วັต. อธิวเสติ เทตฺ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั่น ต. อธิวุตฺโถ อธิวุตฺโถ กัด. กัม. เทตฺกัม.]*
 อธิ-อา-วส +อ = **อชฺฉวส** อยู่ครอบครอง
 ปฏฺิ-วส +อ = **ปฏฺิวส** อยู่, อาศัย
 อา-วส +อ = **าวส** อาศัยอยู่, อยู่ครอง *(ณ อวาสโธ #สวาสโธ อ อวาสโธ)*

ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม

ลิป +อ = **ลิป** ฉาบ, ทา, ลูบไล้
 มกช +อ ฌณฺย = **มกช มกช-ชย** ทา, ลูบไล้, ลบหลู่
 รณช รณช +อ ย = **รช รณช รชช** ย้อม, กำหนัด *[ต. รตฺโต] (ยุ รชนํ)*

เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก

ปจ +อ = **ปจ** หุง, ต้ม, ปรง *(อาหาร), เเผา, ไหม้ สกมม. [วັต. ปจฺจติ กัม.; ปจาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ) มาน. ปจฺจมานโน กัม. ต. ปกฺโก]*

(อ นิปโก ณ ปาโก)

ปจ +ย = **ปจจ** สุก *อกมม. [ต. ปกฺโก] (ณ วิปาโก ปริปาโก)*
 ตป +อ ย ฌณฺย = **ตป ตปป ตปเป-ปย** ร้อน, ร่ำร้อน, เเผา; อิ่ม, เอิบอิ่ม *[วັต. #สนตปฺปติ ต. ตตฺโต] (ณฺ อาตاپิ ออาตโป ณ อาตاپโป อาตปโป)*
 ตป +อ = **ตป** สะตุง, กล้า; เป็นใหญ่ *[วັต. #อตุตฺตปติ โอตฺตตฺตปติ] (อ โอตฺตตฺตป)*
 ณป +อ ฌณฺย = **ณป ณาเป-ปย** เเผา, ไหม้ *[วັต. ณาเปติ กัด. เทตฺกัด. ต. ณตฺโต ณาม; ณापิตฺ เทตฺกัม. ตฺ. ณาเปตฺวา กัด. เทตฺกัด.]*
 ณเ +อ = **ณเ ณาย** *(เอ> อาย)* เเผา, ไหม้, ร่ำร้อน, สว่าง; เฟ้ง, คืด *[ตฺ. ณายิตฺวา]*
 ทท ทท +อ = **ทท ทท** ไหม้ *(อันไฟ) เเผา [วັต. ททยทติ มาน. ททยทฺมานโน กัม. ต. ททฺโธ] (ณฺ วุ ฉวาทาโก ณ ปริพาโท ยุ #อาพาหน)*
 ป-กฺถ +อ = **ปกฺถ** เตือด, เตือดพล่าน *[ต. ปกฺถฺกฺฐิตฺ]*
 วาส +ณณฺย = **วาเส-สย** อบ, รม *(ทำให้มีกลิ่นหอม) (ณฺ วาโส)*

ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์

สร้า-มชช +อ = **สร้ามชช** ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด
 ปริ-มชช +อ = **ปริมชช** ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คล้า
 ไรว +อ = **ไรว** ล้าง
 ป-ชล +ณณฺย = **ปชลาเล-ลย** ล้าง, บ้วน *(ปาก),* ชำระ
 ปุณจ +อ = **ปุณจ ปุณช** เช็ด, ถู, ชำระ, กวาด
 สุธ +ย = **สุชณ** หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด *[วັต. โสเธติ โสเธยติ เทตฺ. 'ให้หมดจด' โสธาเปติ โสธาปยติ เทตฺ. 'ให้ชำระ' ต. สุทฺโธ; โสธิโต เทตฺกัม. 'ให้หมดจด'] (ติ สุทฺธิ #วิสุทฺธิ ยุ สุชณนํ)*
 สจ +อ เอ = **สจ สจเจ** สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป *(ณฺ โสโก ยุ โสจนํ)*
 ปุ +อ นา = **ปว ปุณา** ชำระ, สะอาด, หมดจด *(ณฺ วุ ปาวโก)*
 นหา นหา +ย = **นหาย นหาย** อาบ *[วັต. นหาเปติ เทตฺ. (ไม่วุทธิ) (ยุ นหานํ)]*
 ฆิส +อ = **ฆิส** ลี, ถู, บด

เชื้อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ชุ่มมัว

สร้า-ธา +อ = **สนฺธา สทฺทท** เลื่อมใส, เชื้อถือ; เชื้อมต่อ *(อิ สนฺธิ)*
 ป-สท +อ = **ปสีท** ไม่มีมลทิน, หมดจด, ผ่องใส *[วັต. ปสาเทติ เทตฺ. ต. ปสนฺโน]*

ป-อม +อ = สัจด์ [ต. ปนฺโต]
 ลี +ย นา = ลีย ลีนา แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ติดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน
 วัต. #สลลีนาคี นิลีนาคี สลลีนาคี ปฐิสลลีนาคี นิลียติ ต. สลลีนโน
 ต. ลียิตวา] (อ อาลโย)

เพียร พยายาม สืบต่อ เกียจคร้าน

ขมฺม ขมฺมฺม +ณณย = ขมฺม-ณฺณย ขมฺมฺม-ณฺณย สืบต่อ, พยายาม, หมั่น, อุตสาหะ
 อาร-ภ +อ ย = อารภ อารพฺล ปรรภ, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม,
 ลงมือ, พยายาม [ต. อารทฺโธ #อจจารทฺโธ ต. อารพฺล อารทฺธ ต. อารทฺฐิ]
 อุ-สท +อ = อุตสท พยายาม (ณ อุตสทาโท)
 วายม +อ = วายม พยายาม
 ตทิ +อ = ตนท เกียจคร้าน, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เปียคเปียน

อดทน

ขม +อ = ขม อดทน, อดโทษ, ควร, ชอบ [วัต. ขมาเปติ เหตุ. (ไม่ฤทธิ์)
 ต. ขมาปีโต เหตุกัม. (ไม่ฤทธิ์)] (อ โอวาทกฺขโม วจนกฺขโม ตี ขนฺติ)
 สท +อ ย ณณย = สท สยท สเท-หย อดทน, อดกลั้น (ยุ สทฺน)
 ติช +ช = ติติกฺช (เทวภาว) อดทน; ผูก, ร้อย
 (ติช>ติช>ติติช>ติติก (แปลงเพราะ ช ปัง.) (อ ติติกฺชา)
 มริส +ณณย = มริเส-สย อดทน, อดกลั้น, ทนทาน, มั่นคง (ยุ มริสฺน)

โก่ง หลอก ลวง

กฺก +อ = กฺก คด, โค้ง, งอ, โก่ง, บิด, ตัด, เกี้ยว, ปั่น
 วญจ +ณณย = วญเจ-จย เกลี่ยกล่อม, หลอกลวง
 กุห +ณณย = กุเท-หย โก่ง, ล่อลวง, ให้พิศวง (ณฺจ กุทโก)
 สฐฺ +อ = สฐฺ ล่อลวง, ฉ้อโก่ง; ฆ่า; เศร้าหมอง

บวช สึก

ป-วช +อ = ปพฺพช ไป, ออกไป, บวช [อฺช. ปพฺพาเชสิ เหตุ.; #อนุ
 ปพฺพชि บวชตาม] (ณฺย ปพฺพชชา)
 อุ-ป-วช+อ = ปพฺพช สึก [อฺช. อุปพฺพพาเชสิ เหตุ.]
 วิ-ภม +อ = วิพฺภม หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, สึก, ลาสึกขา
 [ต. วิพฺภนฺโต]

จูบ กอด

จุมพ +อ = จุมพ จูบ, จุมพิต [วัต. #ปริจุมพิต]
 อา-ลึงค +อ = อาลึงค กอด
 สช +อ = สช กอด

ป่วย ใช้

กิลม +อ = กิลม ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซ้ํา, เจ็บไข้, ไม่สบาย
 [ต. กิลนฺโต] (ถ กิลมโถ)
 คิลเ +อ = คิลย เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. คิลาน]

ไอ จาม อาเจียน

ชิป +อ = ชิป ไอ, จาม; ทิ้ง [วัต. ชิปาเปติ เหตุ. (ไม่ฤทธิ์)] ต. ชิตฺโต]
 กาส +อ = กาส ไอ, กระแอม
 วมุ +อ = วม อาเจียน; คายออก

ปูลาด ท่วม คลุม

ป-ญฺป +ณณย = ปณฺญา-เป-ญฺเป ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ;
 บัญญฺติ (วินัย) [ต. ปณฺญตฺโต] (ติ ปณฺญตฺติ)
 ถร +อ = ถร ปูลาด
 อา-ถร +อ = อตถร ปูลาด, กราน (กฐิน) [ต. อตถโต]
 โอ-ถร +อ = โอตถร ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่วมทับ
 สํ-ถร +อ = สนถร ปู, ปูลาด
 อธิ-โอ-ถร +อ = อธิโณถร อธิโณตถร ท่วมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม

ประกอบ จัดแจง เตรียม

สํ-วิ-ธา/ทท +อ = สํวิทท จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
 สชช +อ ณณย = สชช สชชช-ชย จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ;
 สร้าง, ทำ [ต. สฐฺฐุ]
 ปฏฺิ-ยต +ณณย = ปฏฺิยาเท-ทย (ต>ท) ตกแต่ง, จัดแจง [ต. ปฏฺิยตฺโต ปฏฺิยตฺโต]
 ยุช +อ = ยุณช ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม
 [วัต. #อนุยุณชติ ต. อนุยุตฺโต]
 ยุช +อ ณณย = โยช โยชช-ชย ผูก, ประกอบ, รวบรวม
 [วัต. ยุชชติ กัม. วัต. #สโยชชติ ต. ยุตฺโต #ปยุตฺโต สมปยุตฺโต]
 (ณฺย โยคฺโค นโยชช โณ โยคฺโค #อุปโยคฺโค ยุ ยุณฺชน)

สํ-อนุ-อา-คฺม +อ = มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [ต. สมฺนนาคฺโค อุ>โอ>ว>น]

ถูกต้อง สมควร ขัดแย้ง ห้าม ค้าน

กปฺ +อ เอ = กปเป กปฺเป ควร, สมควร; อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
 อรท +อ ณณย = อรท อรทเท-หย สมควร, เหมาะสม; บูชา (อ ปุชารโท)
 สํ-อิ +อ = สเม ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สมจฺจ]
 ยุช +ย = ยุชช ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควร, สมควร, ถูกต้อง, ใช้ได้
 [ต. ยุตฺโต] (ติ ยุตฺติ)
 วิ-รฺช +ย = วิรฺชณ คัดค้าน, ขัดแย้ง; ปรรณา
 ปฏฺิ-กฺส +อ = ปฏฺิกโกส คัดค้าน; ต่าตอ
 ปฏฺิ-สิจฺ +อ = ปฏฺิเสธ ห้าม, ปฏฺิเสธ [วัต. #นิเสธติ] (อ ทิรินิเสธ)
 ปฏฺิ-ชิป +อ = ปฏฺิกชิป ห้าม, ปฏฺิเสธ (คน, สิ่งของ) [ต. ปฏฺิกชิตฺโต]
 ปฏฺิ-วท +อ = ปฏฺิพาท ห้าม, ค้าน, นำไปเฉพาะ, นำกลับ

อื่นๆ

ปุร +อ = ปุร เต็ม [วัต. ปุเรติ เหตุ. ต. ปุเรตฺวา เหตุ.
 ต. ปุณฺโณ; ปุริโต เหตุกัม.] (ยุ ปุณฺน)
 ทุท +อ = ทุท โทท ริดน้ำนม; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
 ฐม +อ = ฐม ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ดัง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
 วลชิ +อ = วลณช บริโภค, ใช้สอย
 เสว +อ = เสว เสพ, ใช้สอย, คบหา; ยินดี (ณฺี ปฺรทารุปลฺเรี
 ณฺจฺ เสวโก อ เสวา ยุ เสวานา ปฺรทารุปลฺเรวานา เสวาน)
 วิ-สส +อ = วิสสส คั่นเคย (ณ วิสสาโส)
 อญฺญ +ณณย = อญฺญา-ณฺณย อึดอัด, บีบคั้น
 จุณฺณ +ณณย = จุณฺณณ-ณณย บด, ละเอียดย, แผลก
 วิช +ณณย = วิชช-ชย พัด, โบก [มาน. พิชยมาโน]
 อติ-มาน +ณณย = อติมานอ อติมานย เย่อหยิ่ง, จองทอง
 อ อติมานอ ความ~ ตท. อ อติมานี ผู้มี~
 นญฺ +ณณย = นญฺญ-ณฺณย ฟ้อนรำ [ต. นจฺโจ นญฺญุ] (ณฺจฺ นญฺญโก-กา)
 นจจ +อ = นจจ ฟ้อนรำ
 วิ-ลส +อ = วิลส สวยงาม, เยื้องกราย, กรีดกราย

สุภ	+อ	= โสภ	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เปียดเปียน (<i>ณ นครโสภณีย์ ยุ นครโสภณา (อิตถี)</i>)
ปุပ္ผ	+อ	= ปุပ္ผ	บาน (<i>อ ปุပ္ผ</i>)
สํ-จิต	+ณณ	= เจเต-ตย	ชื่อชาย; อุตสาหะ, พยายาม; แก่ลิง (<i>ภาษา เก่า</i>), จังใจ, เจตนา [<i>ดู. สยจิจจ</i>] (<i>ณฺว เจตนาปโก ยุ เจตนา เจตนาปนี</i>)
ลิส	+ย	= ลิสฺส	เหลือ [<i>วัด. #อวลิสฺสตี ต. อวลิสฺสฺว</i>]
อุ-หท	+อ	= อุหท	ถ่ายอุจจาระรด
อุ-มิห	+อ	= อุम्मิห	ถ่ายปัสสาวะรด